**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**
**ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**
**Навчально-науковий інститут геології**
**Філософський факультет**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**
Заступник директора
ННІ «Інститут геології»
_____Всеволод Демидов
«__» _____ 202_ року

# РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
# *ПРОФЕСІЙНА ТА КОРПОРАТИВНА ЕТИКА*

**для студентів**

галузь знань **Е «Природничі науки, математика та статистика»**
спеціальність **Е 4 «Науки про Землю»**
освітній рівень **Магістр**
освітньо-наукова програма **Гідрогеологія**

| | |
|---|---|
| Форма навчання | **денна** |
| Навчальний рік | **2025/2026** |
| Семестр | **І** |
| Кількість кредитів ECTS | **3** |
| Мова викладання | **українська** |
| Форма заключного контролю | **залік** |

**Викладач:** Рогожа Марія Михайлівна, д.ф.н., професор кафедри етики, естетики та культурології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

**КИЇВ – 2025**

Розробник: *Рогожа Марія Михайлівна, д.ф.н., професор кафедри етики, естетики та культурології*

ЗАТВЕРДЖЕНО
«27» серпня 2025 року

Зав. кафедри етики, естетики і культурології

_____ ( Ірина Маслікова)

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р.

СХВАЛЕНО
Науково - методичною комісією філософського факультету
Протокол від «29» серпня 2025 року № 2

Голова науково-методичної комісії
_____ (Ірина МАСЛІКОВА)

СХВАЛЕНО
Науково - методичною комісією ННІ «Інститут геології»
Протокол від «29» 08 2025 року № 1
Голова науково-методичної комісії
_____ (Всеволод ДЕМИДОВ)

## ВСТУП

**1. Мета дисципліни** – забезпечення системи знань про професійну і корпоративну етику в контексті прикладного повороту теорії моралі та з урахуванням соціально-нормативної конкретизації моралі в галузі геодезії та землеустрою зокрема освітньої програми «геоінформаційні системи і технології», з'ясування специфіки методів етико-прикладних досліджень та етичних суджень й уміння їх використовувати у вирішенні конкретних аналітичних і дослідницьких завдань щодо моральних колізій в предметному полі своєї професії.

**2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:**

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** методи філософських досліджень, основні поняття соціально-економічних досліджень.
2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо дилемних питань, обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо різноманітних актуальних суспільних та професійних проблем; самостійно ставити конкретні цілі і завдання наукових досліджень та реалізовувати їх за окремими напрямами фахової діяльності за допомогою обраних теоретичних підходів та методів, засвоюваних при вивченні дисциплін напряму; застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань; застосовувати висновки сучасних соціально-економічних досліджень для здійснення експертизи конкретних соціально-політичних проблем у різних галузях науки та застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань.
3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних, економічних, культурно-мистецьких подій та явищ; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

**3. Анотація навчальної дисципліни:**

Дисципліна *«Професійна та корпоративна етика»* належить до переліку обов'язкових дисциплін магістратури. Навчальна дисципліна спрямована на формування освіченого фахівця, етично компетентного і морально орієнтованого на сумлінне, свідоме й етично виважене виконання професійної діяльності. Визначається предметне поле професійної і корпоративної етики, їх місце в структурі етичного знання, особливості етичної регуляції професійної діяльності, етичні виміри професіоналізму. Пояснюється місія і структура етичної інфраструктури як інструменту управління цінностями у професійній і корпоративній діяльності, моделі та функції етичних підрозділів та етичних документів, зокрема етичного кодексу, етичний моніторинг та етичний аудит як контроль етичної діяльності. З'ясовуються основи корпоративної культури та моральні стандарти діяльності організації. Визначаються етичні засади інженерної діяльності, етичні кодекси у професії інженера, етичні дилеми у професії інженера. З'ясовуються ціннісні засади наукової діяльності в соціокультурній діяльності, ціннісно-нормативні засади діяльності вченого, етичні виміри співвідношення етики і технології, а також особливості соціальної відповідальності в науці.

Визначаються етичні виміри екологічних проблем сучасності, етапи формування екоетики, напрями її розвитку та принципи етичного ставлення до природи, особливості ставлення до природи як цінності в релігіях світу, ідейні витоки екологічної етики. Розглядається етичний потенціал моделей сталого розвитку, принципи збалансованого розвитку, етичні проблеми збалансованого розвитку України. Визначаються особливості прав людини і прав природи, специфіка громадських екологічних рухів, етичні виміри природоохоронної діяльності й енвайронменталізму, естичні виміри промислового впливу на природу, етичні дилеми ресурсів спільного користування.

4. **Завдання (навчальні цілі)** – надати студентам цілісне розуміння кола проблематики професійної та корпоративної етики як актуальних галузей знання та практики, специфіки методів етико-прикладних досліджень та етичних суджень й уміння їх використовувати у вирішенні конкретних аналітичних і дослідницьких завдань щодо моральних колізій в сучасних практиках предметного поля наук про Землю.

**Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей:**

ЗК 3. Здатність спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань.

ЗК5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК1. Розуміння необхідності дотримання норм авторського і суміжних прав інтелектуальної власності; сприйняття державної та міжнародної систем правової охорони інтелектуальної власності.

**5. Результати навчання:**

*В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен*

| Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність) | | Методи викладання і навчання | Методи оцінювання | Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни |
|---|---|---|---|---|
| Код | Результат навчання | | | |
| РН 1.1 | Специфіку етичних цінностей та моральних суджень в професійній діяльності та в корпоративній роботі | Лекція, самостійна робота | Опитування, контрольна робота,реферат | 15 |
| РН 1.2 | Етичні основи професіоналізму | Лекція, самостійна робота | Опитування, контрольна робота,реферат | 15 |
| РН 2.1 | Діяти у професійній діяльності на основі етичних міркувань | Лекції, самостійна робота | Опитування, контрольна робота,реферат | 15 |
| РН 2.2 | Кваліфіковано виявляти моральні конфлікти, розв’язувати основні моральні дилеми в конкретних ситуаціях професійної діяльності | Лекції, самостійна робота | Опитування, контрольна робота, реферат | 15 |
| РН 3.1 | демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання, використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої етичної літератури до написання реферату з дисципліни | Лекції, самостійна робота, підсумкова контрольна робота | Опитування, контрольна робота | 12 |
| РН 3.2 | презентувати результати здійсненої самостійної роботи у вигляді повідомлень, реферату, презентацій, конспектів. | підсумкова контрольна робота, реферат | Опитування, контрольна робота, реферат | 12 |
| РН 4.1 | приймати самостійні рішення морального вибору щодо дилемних ситуацій в соціальних практиках; нести відповідальність за об’єктивність етичних оцінок і | Самостійна робота | дискусії, реферат | 10 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | моральних суджень в аудиторній полеміці та при підготовці реферату з дисципліни | | | |
| РН 4.2 | демонструвати можливості до подальшого навчання з високим рівнем автономності | Самостійна робота | дискусії, реферат | 6 |

**6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

| Результати навчання дисципліни / Програмні результати навчання | 1.1 | 1.2 | 2.1 | 2.2 | 3.1 | 3.2 | 4.1 | 4.2 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ПРН3. Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі. | + | + | + | + | + | + | + | + |
| ПРН6. Вміти здійснювати екологічну оцінку, аудит, ліцензування, сертифікацію використання природних ресурсів, прогнозувати розвиток екологічних, технологічних, економічних та соціальних наслідків на окремих об'єктах природокористування, пов'язаних із сферою гідрогеології та інженерної геології. | + | + | + | + | + | + | + | + |

**Структура навчальної дисципліни:** *лекційні заняття, самостійна робота студента*

**7. Схема формування оцінки:**

**7.1.Форми оцінювання**

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання** 1.1 – 1.2), що складає 30% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** 2.1-2.2); (**комунікація** 3.1-3.2); (**автономність та відповідальність** 4.1-4.2), що складає 70% загальної оцінки.

**Оцінювання семестрової роботи:**

1. **Участь у дискусіях на лекціях, опитування за темами модулю 1:** РН1.1-1.2, 2.1-2.2, 3.1-3.2, 4.1-4.2 – 36/60 балів.
2. **Реферат:** РН1.1-1.2, 2.1, 3.1-3.2, 4.1-4.2 – 12/20 балів.

Критерії оцінювання:

1. **Участь у дискусії на лекції**:
   4 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,
   3 бали - доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми з певними неточностями.
   2 бали - доповнення конструктивно доповнює обговорення теми, з певними неточностями чи без значної змістовності, ґрунтовності

2. **Опитування за темами модулю** 1:
3. 18-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи
4. 15-17 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності
5. 12-14 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішені поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності
6. 0-11 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконані завдань.
7. **Реферат на тему за вибором:**
   18-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи
   15-17 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності
   12-14 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішені поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності
   0-11 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконані завдань
8. **Модульна контрольна робота**, **залік**:
   20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи
   15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності
   10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішені поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності
   5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконані завдань

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт.

**7.2. Організація оцінювання:**

| Види робіт | | Семестрова кількість балів | |
|---|---|---|---|
| | | Min– 48 бали | Max–80 балів |
| участь в дискусіях на лекціях | Протягом семестру | «2» x 10 = 20 | «4» x 10 = 40 |
| Контрольна робота за модулем 1[1] | | «14» x 1 = 14 | «20» x 1 = 20 |
| Реферат на тему за вибором за модулем 2 | Невеликий за обсягом (до 10 тис. знаків) текст аналітичного характеру, в якому студент викладає й самостійно інтерпретує заявлену проблему, висловлюючи власну точку зору | «14» x 1 = 14 | «20» x 1 = 20 |
| [1] у разі відсутності студента на лекції, розглянуті питання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 30% від семестрової кількості балів | | | |

**Підсумкове оцінювання у формі заліку:** підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та балів, отриманих на заліку.

***Підсумкове оцінювання навчальної дисципліни проводиться у формі письмового заліку.***

*Студент не допускається до **підсумкового оцінювання у формі заліку**, якщо під час семестру набрав менше 40 балів.*

| | **Семестрова кількість балів** | **ПКР** (підсумкова контрольна робота) **/ залік** | **Підсумкова оцінка** |
|---|---|---|---|
| *Мінімум* | *48* | *12* | *60* |
| **Максимум** | **80** | **20** | **100** |

**Шкала відповідності**

| | |
|---|---|
| **Зараховано** / Passed | 60-100 |
| **Не зараховано** / Fail | 0-59 |

## СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
## ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

| № з/п | Назва лекції | Кількість годин | |
|---|---|---|---|
| | | Лекції | Самостійна робота |
| ***Модуль 1. Професійна та корпоративна етика в контексті прикладного повороту в теорії моралі*** | | | |
| 1 | **Тема 1.** Професійна і корпоративна етика в структурі етичного знання | 4 | 6 |
| 2 | **Тема 2.** Професійна етика | 2 | 4 |
| 3 | **Тема 3.** Корпоративна етика та етична інфраструктура | 2 | 4 |
| 4 | **Тема 4.** Корпоративна соціальна відповідальність | 2 | 4 |
| 5 | **Тема 5.** Етика інженера | | 4 |
| 6 | **Тема 6.** Етика науки | 4 | 6 |
| | Контрольна робота 1 | 2 | |
| ***Модуль 2. Соціально-нормативна конкретизація моралі в науках про Землю*** | | | |
| 7 | **Тема 7.** Екологічна етика: етапи формування | 2 | 4 |
| 8 | **Тема 8.** Принципи екологічного ставлення до природи | 2 | 4 |
| 9 | **Тема 9.** Етичні виміри сталого розвитку | 2 | 4 |
| 10 | **Тема 10.** Від екологічних цінностей до еко-практики | 2 | 6 |
| 11 | **Тема 11.** Сфери екологічної відповідальності | 2 | 5 |
| 12 | Реферат на тему за вибором студента за модулем 2 | | 10 |
| | Залік | 2 | |
| | **ВСЬОГО** | **28** | **61** |

Загальний обсяг **90** *год.,* в тому числі:
Лекцій **– 28** *год.*
Самостійна робота – **61** *год.*
Консультації – ***1*** *год.*

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:


***Основна:*** *(Базова)*

1. *Етика. Естетика.*: навч.посібник. / за наук. ред..Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2014 – 432 с.
2. Основи корпоративної культури / Ломачинська І.М., Рихліцька О.Д., Барна Н.В.; за ред.. І.М.Ломачинської. - К.: Університет «Україна», 2011. – 281 с.
3. *Прикладна етика.* Навч.посібник / За наук.ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 392 с.
4. *Професійна та корпоративна етика* : навч. посіб. /В. Г. Нападиста, О. В. Шинкаренко, М. М. Рогожа та ін., за наук. ред. В. І. Панченко. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2019.
5. *Візуальні дослідження у контексті теорії та історії культури: навч. посіб.* / Заг. ред. В. І. Панченко. К. : ВПЦ «Київський університет», 2022.

***Додаткова:***

1. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня 18 жовтня 2023 року. Львів–Торунь: Liha-Pres, 2023. URL: http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/240/6343/14188-1.
2. *Борейко В. Е.* Прорив в экологичну етику /В. Е. Борейко; вид 4-е, доп. – К.: Киевський еколого-культурний центр, 2005. – 208 с.

3. Етичний кодекс університетської спільноти. 2024. Ухвалений на Конференції трудового колективу Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Протокол № 2 від 23. 12. 2024 р. URL: https://knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf

4. Етичний кодекс ученого України / Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2010. – № 2(124).– С. 2–5.

5. *Йонас Г.* Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації/Г. Йонас [пер. з нім. А. Єрмоленко, В. Єрмоленко]. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.

6. Концепція принципів відкритої науки у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (2024). URL: https://senate.knu.ua/wp-content/uploads/2024/11/Концепція_ відкритої- науки.pdf

7. *Корпоративна* соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика / Саприкіна М. А. та ін.; за заг. наук.ред. Редькіна О. С. – К.: ТОВ «Фарбований лис», 2011. – с. 79–101, 131–135, 230–242.

8. *Марушевський Г. Б.* Етика збалансованого розвитку /Г. Б. Марушевський. – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2008. – 440 с

9. *Нефінансова* звітність: інструмент соціальної відповідальності бізнесу. – К.: Інжиніринг, 2010. – 84 с. http://www.globalcompact.org.ua/ua/rcenter/resources/33

10. Рогожа М.М. Етичні інфраструктура культурного простору Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Українські культурологічні студії. 2023. 2 (13). С. 13-16.

11. *Рогожа М.М.* Моральна відповідальність вченого: розвиток ідеї і конкретизація змісту в суспільстві ризику /М. М. Рогожа// Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – 2012. – №28 (41). – С. 180–186.

12. *Рогожа М.*М. Нормативні та антропологічні засади етикету (І. Кант і Н. Еліас). Українські культурологічні студії. 2024. 2 (15). https://doi.org/10.17721/UCS.2024.2(15).02. С. 9-12.

13. *Рогожа М. М.* Соціально-етичні чинники корпоративної соціальної відповідальності в праксиологічній перспективі (Ч.ІІ. Прикладні виміри) /М. М. Рогожа // Вісник ДАКККіМ. – К.: Міленіум, 2012. – № 4 – С. 8-11.

14. *Сидоренко Л.І.* Етика науки http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/etik-sidorenko.html

15. *Шашкова Л. О., Крилова С. А.* Академічна доброчесність і академічна харизма вченого: цінності відкритості й довіри. *Софія. Гуманітарно - релігієзнавчий вісник.* 2(22). 2023. С.86–90.

16. *Hale, B., Light, A., Lawhon, L.A*. (eds.) The Routledge Companion to Environmental Ethics. New York – London: Routledge, 2023, p. 85-387, 513-620, 752-800.

17. *Hourdequin M.* Environmental Ethics. From Theory to Practice. 2nd ed. London-New York: Bloomsbury, 2024, p. 67-104, 145-166, 169-209, 241-265.

18. *Singer P.* Practical Ethics. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. 356 p.

19. *Connely J., Smith G.* Politics and the Environment: From Theory to Practice. L.: Routledge, 2003. 390 p.

20. *Norton B.G.* Environmental Ethics and Weak Anthropocentrism // Environmental Ethics. 1984. № 6 (2). P. 131–148.

21. *Rolston H. III.* Intrinsic Value on Earth: Nature and Nations // Environmental Ethics and International Policy. P.: UNESCO, 2006. P. 47–67.

22. *Ten Have H.* Environment, Ethics and Policy // Environmental Ethics and International Policy. P.: UNESCO, 2006. P. 11–22.

23. *Zagonari, F.* Environmental Ethics. Sustainability and Descisions. Literature Problems and Suggested Solutions. Springer, 2022, p. 27-200.